

a következő mellszobrok: Dugonics, Petőfi, Zrinyi a költő, Arany János, Pákh Albert, Lisznyai Kálmán, Tóth József, Egressy Gábor, b. Eötvös, Ghyezy Kálmán, Verböczy 9 frt, Megyeri 10 frt, II. Rákóczi Ferencz 15 frt, Zrinyi Ilona 15 frt, Petőfi Zoltán 6 frt, Széchenyi 9 frt, Bernát Gazsi 9 frt, Szalay 10 frt. Van ezenkívül még egy parasztleány szobra, ára 9 frt, s Mátyás Ernesztina medallionképe 5 frt.

Szobrok a nemzeti színház előcsarnokában. Régebbi terv szerint itt a nemzeti színház kitarthatóbb képviselői közül hat művésznek karrarai márvány mellszobrát fogják felállítani, u. m. Szentpétery Zsigmond, Egressy Gábor, a két Szerdahelyi, Kántorné és Tóth József mellszobrát. E mellszobrok közül a Tóth József Izsó mintája után készül, a Szentpéteryével Huszár Adolf, az ifj. Szerdahelyi és Kántorné mellszobrának elkészítésével pedig Engel József szobrász bíztatták meg. Engel a Szerdahelyi mellszobrát a napokban fejezte be. A Kántorné szobrának mintázata most készül.

A kolozsvári egyetemhez Torma Károly neveztetett ki a magyar közjog, közigazgatási és pénzügyi jog tanszékére rendes tanárnak.

Magyarország a párisi kiállításon. Trefort kereskedelmi miniszter értesítette az orsz. iparegysüleket, hogy a kormány óhajtaná, ha Magyarország részt venne a párisi kiállításon. A politikai viszonyok miatt nem lehetetlen ugyan a kiállítás elhalasztása, de mégis idején lesz a szükséges előmunkálatokhoz hozzáfogni. Az iparegysület szakosztályát elhatározta, hogy az országos gazdasági egyesület, a képzőművészeti társulat, a kereskedelmi és iparkamarákat, utóbb pedig a többi hazai iparegysüleket is fel kell szólítani, küldjenek megbízottakat a kiállítási előkészítési bizottsághoz.

„Közigazgatási döntvénytar.” A minisztertanács a legközelebbi folyó ügyek közt tárgyalta dr. Dárdai Sándor beadványát, mely az általa szerkesztett „Közigazgatási Lapok” képesben tervezett közigazgatási döntvénytar létesítését célozza. A kormány ezen helyesnek találta eszmét méltányolva, engedélyezé, hogy a közigazgatási illető elvi fontossággal bíró kormányrendeletek a tervezett döntvénytar számára nevezett szaklappal közöltesse. Az e részben követendő eljárás közelebbi módzatainak meghatározását pedig a minisztertanács az egyes szakminisztériumokra bízta.

A hivatalos lapból. A király *Marsó Irán* honvédelmi miniszteri titkárnak hosszas, hű és sikeres szolgálatai elismerésül a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét adományozta. — A kereskedelemügyi miniszter a budapesti kir. zálogháznál megürült igazgatói állomásra Koós Ottó ellenőrt nevezte ki.

Az osztrák miniszterek vasuti balesete. Hg. Anersperg, Depretis és Lasser osztrák miniszterek e hó 21-én a gyorsvonattal Budapestre utaztak. Érsekújvár előtt azonban a vasuti út megállítatva a vonat, mert a salon-kocsiból, hol a miniszterek ültek, lobogó lángok csapdostak ki a tetőn. A vonatvezetők eleintén nem tudták, mért jelzett az út megállást, s csak azután látták, hogy az új fűtő készülékből tör ki a láng, mert nagyon erősen befűtöttek a miniszterek számára. Baj még nem volt, s az égő parázs eltávolítottván, akadály nélkül folyt tovább az utazás.

A pápa egészségi állapotáról ismét nyugtalanító hírek érkeznek Rómából. E hó 21-én hosszas ájulás vett erőt rajta, s másnap nem hagyhatta el szobáját. De 23-án minden áron kihallgatást akart adni, mi újabb ájulás rohant idezettsé, azonban mégis elfogadott később néhány tisztelgőt.

Lesz-e tél? A temesvári koresolya-egyesület, megünnyv a várakozást a kemény tél bekövetkeztére, sürgöny útján kérdést intézett a lipcsei csillagászhoz, vajjon számíthatni-e még e tél folytán jó fagyos időre? mire a lipcsei csillagász visszajelente, hogy január 24-től kezdve február hó 15-éig bezárólag kemény hideg napok lesznek. Az öröm az egyesületi tagok körében az üzenet folytán általános lett; hát még 24-én, mikor csakugyan tél mutatkozott.

Öngyilkos szerkesztő. A Szatmáron megjelenő „Szamos” szerkesztője, Polyánszky Endre e hó 20-án szíven lötte magát, s meghalt 31 éves korában. Lapja legközelebbi számát egészen elkészítette, s följegyezte még életrajzi adatait is munkatársa számára, hogy ez minden áradtság nélkül megírhasssa a szerkesztő halálát. Irt egy cikket olvasói számára is, mely többi közt ezeket mondja: „a szellemi munkának legfőbb táperőt kölcsönöz az

elismerés. Én nélkülöztem e táperőt, mert visszavonultságomban sokszor kellett a rágalmak és az ellenséges indulatok ellen kemény harcot vívnom.” Az utolsó műve: „A kit senki sem szeretett” című novellája volt, mely lapjában már most befejezetlenül maradt.

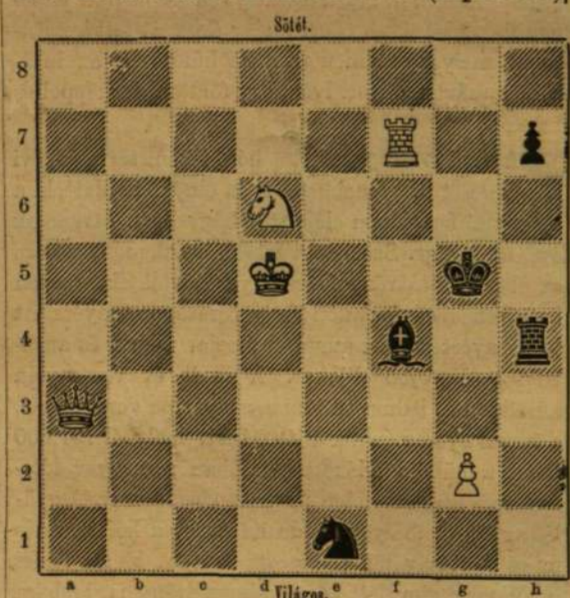
Nagy bünpört tárgyalta e héten a budapesti fenyítő-törvényszék. A dűsgazdag Erny Györgynek 1875 aug. 11-én történt meggyilkolásával és kirablásával vádolt Rydel Ignác, Korscsinszky Vladimir, s mint büntárs Szajaszkovszky leMBERGI rendőri inok állt a törvényszék előtt. A rejtélyes és bonyolódott bűnyű tárgyalása hétfőtől esütőtörökig tartott. A két fővádlott, kik a mívelt osztályhoz tartoznak (Korscsinszky plane ügyvéd) állhatatosan tagadnak mindent, de az ellenük szóló sok bizonyítvány közepette gyakran habozva és ellentmondón nyilatkoztak. Erny meggyilkolása után rögtön elutaztak Budapestről, hol kalandor módon éltek, leginkább kártyából. Csak három hét múlva fogták el őket Romániában, de az egyik vádlott, Rydel Gotthárd az elfogatását követő éjjelen megmérgezte magát Galaczban, s vele együtt sirba szállt a bűnyű sok titka. Nyomukba az elrabolt takarékpénztári utalványok vezettek, melyek beváltására Bukarestben tettek először kísérletet. Rydel és Korscsinszky azt mondják, hogy ők az értékpapírokat a vasuti kocsiiban találták, mikor haza, Lembergbe utaztak. A tárgyalás nem tudta kideríteni, hogy a gyilkosságot ki hajtotta végre, mert a vértett elkövetésére vonatkozó bizonyítványokat nem lehetett kideríteni.

Jan. 26-án hirdettetett ki az ítélet, melyben Rydel Ignác 20 évi, Korscsinszky 15 évi börtönbüntetésre ítéltettek a rablójelkességben bűnrészességük miatt.

— **Szepesi kárpát-növény-kivonat,** növénytea- és czukorkák dr. Fáykiss-tól, kitűnő gyógyszerek mell- és tüdő-betegek részére. Közelebbit a mai számunkban levő hirdetés tartalmaz.

SAKKJÁTÉK.

895-dik sz. feladv. Minkvitz J.-től (Lipcseben).

Világos indúl s a negyedik lépésre mattot mond.

890-dik számú feladv. megfejtése.

(Küstner B.-től.)

- Világos. Sötét.
1. Hd5-f6 . . . . . Hc2-b4: (b)
  2. Vh1-e4 . . . . . Hc4-e5 (a)
  3. Ve4-d5+ Hb4-d5:
  4. Hf6-e4 mat.
- (a)
1. — Kd6-e5
  2. Hf6-d7 . . . . . Kc5-d6
  3. Hd4-b5 mat.
- (b)
1. — e7-e6
  2. Vh1-e4 . . . . . Kd6-e5
  3. Ve6-e4 . . . . . t. sz.
  4. Ve4-e7 mat.

Helyesen fejtették meg: Veszpremben: Fülöp József. Gelsen: Glesinger Zsigmond. Sárospatakon: Gérecz Károly. Debreczenben: Nagyva Imre. Miskolczon: Hartmann testvérek. Nagy-Körösnán: Nemesik és Kovács. Kolosmonostoron: Brauner Gyula. Budapest: K. J. és F. H. Marosvásárhelyt: Csipkés Árpád. Boglárán: Mayer Károly. A pesti sakk-kör.

— A pesti sakk-kör vasárnap, f. hó 28-án tartja rendes évi közgyűlését a kör helyiségében.

Halálozások.

Elhunytak a közelebbi napokban: Pallini báró INKEI EDE, cs. k. aranykoronás tábornok, Kőszegen, 74 éves korában. — Báró BALINTT JÓZSEF, az erdélyi részek egyik derék fia és igen mívelt férfi, 69 éves korában Nagy-Ernyén, s Maros-Szt.-Györgyön temették el. — DERECSEY ANTAL, Biharmegye egykori szolgabírája, 60 éves korában Veresen. — NEMETH ALAJOS, 75 éves korában Pécsen, kinek halálát nagy család, számos unoka és dédunoka gyászolja. — NARCISZ JÁNOS aradi gyógyszerész 55 éves korában. — IGAZ PÁL, dadai nyug. ref. lelkész 87 éves korában Debreczenben. — HESZLÉNYI GYULA államvasúti mérnök, 33 éves korában Aszódon. — NEMES JÓZSEF ref. papjelölt Kolozsvárt; RÓNAKY ÖDÖN joghallgató Pécsen. — KÖNIGSEGGER HIAICINTA a budai Erzsébet-kolostor apácája 59 éves korában. — Dr. FÖLDY JÁNOSKÉ, szül. Udvarácsy Auguszt, dr. Földy János kir. tanácsos neje, s Földy Géza budapesti hírlapíró édes anyja, 57 éves korában Budapesten. — ÖZV. TAKÁCS ISTVÁN 82 éves korában H.-Szoboszlón. — Alcsernátoni CSEH ELEONORA hosszas betegeskedés után Alcsernátonban.

Szerkesztői mondanivaló.

K. Gy. Zschokke novellái (jók a maga idejében) már minden németül olvasó előtt ismeretesek, s lefordításuk és kiadásuk csak igen kivételesen volna igazolható. Az ön által említettét nem tehetjük e kivétel, s azért nem is kérjük beküldését.

Szombathely. L. V. A beküldött rajz érdekes; de ilyesminket fiametben kivétel nagyon nehéz. Megkísérjük mindazáltal, ha sikerülne. Ellenkező esetben kívánata szerint teszünk vele. Mindenesetre köszönet.

Esztogom. V. A. A tárgy és leírás mindenestre érdekes. Azért sorát ejtve közölni is fogjuk. Majd akkor szóljunk hozzá, s tegyék meg a további lépéseket a szaktudósok.

A játszó asztalnál. Egy pár sikerült vonás van benne. Pl. a kor a kis játékházat felállítja s azt mondja róla.

Elég nagy nekünk az, tágasabb se kell, Még az örömmek is marad benne hely.

A befejezés is elég csinos. De az egész kép mégis el van lapitva. A bekezdésnél csak az ötödik négyesben tudjuk még, mily nemű játékszabályról van szó, s hogy a játéktárs egy kis gyermek, talán a költő saját kis leánykája. Szóval: határozottabb vonásokkal, melyek nem mosó taak el annyira, kell az ily kis képeket festeni.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1877. évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel illusztrálva; a másik rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együttl

Egész évre . . . . . 12 fr.
Félévre . . . . . 6 „

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Egész évre . . . . . 8 fr.
Félévre . . . . . 4 „

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Egész évre . . . . . 6 fr.
Félévre . . . . . 3 „

— Az előfizetések legzélszerűbben postautalvány által eszközölhetők.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám.)

HETI-NAPTÁR. Január hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög orosz	Irailta
28 V. G. Margit sz.	G. Hetvenedv.	16 B. Triod. kez.	14 Izsás
29 H. Szal. Ferencz	Valér	17 N. Antal	15 Örmü.
30 K. Martina szűz	Adelgunda	18 Athanáz	16 Izsák
31 S. Noloskai Péter	Virgil, Gilla	19 Makár apát.	17
1 G. Ignác püspök	Brigitta	20 Euthym	18 Jáfet
2 P. Gyerty. sz. b. a. Gyerty. sz. b. a.	21 Maximin	19	
3 S. Balázs püspök	Balázs	22 Timotheus	20 S. Besal.

Hold változásai. ☾ Holdtölte 29-én 9 óra 55 perczkor d. e.

TARTALOM:

Damjanich Jánosné (arckép.) — Dömötör János hátrahagyott költeményeiből. — Hatem bey paripája (folyt.) — A fonoka Békés-Csabán (képpel). — Anglia egyik legnagyobb gyártelepe. — Adriaai képek (képpel). — Servadac Hector (képpel). — Egyveleg. — Melléklet: A magyar hírlapirodalom 1877. — A hétről. — A czelegdi küldöttség Kossuthnál. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti-naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 2. sz.)

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttl: { egész évre . . . 12 frt / félévre . . . 6 „ } Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: { egész évre . . . 8 frt / félévre . . . 4 „ } Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: { egész évre . . . 6 frt / félévre . . . 3 „ }

5. szám. — 1877.

Budapest, február 4.

XXIV. évfolyam.

SZENTIVÁNYI KÁROLY.

(1802—1877.)

Mikor Deák Ferencz halálának évfordulóján a magyar akadémia, s vele az egész haza, az elhunyt nagynek emlékezetét megújította, s eszméit és jellemét dicsőítve ünnepelte: Deák kor- és pályatársa, s leghivebb pártfelei és legbensőbb barátai egyike: Szentiványi Károly épen akkor feküdt a ravatalon. A nemes keblű agg, ki ifjukora óta együtt küzdött Deákkal a poszonyi országgyűléseken és a megyei s társadalmi életben, mint az 1848 előtti ellenzék egyik leghűbb bajnoka; a kit a forradalom utáni években s az alkotmány feltámadásának korszakában mindig Deák oldala mellett, az ő legkövetlenebb környezetében lehetett látni, az 1861-diki országgyűlés egyik legmelegebb hangu szónoka a felirat mellett, s az 1863-diki országgyűlés képviselőházi elnöke: az agg bajnok csak épen egy évvel élte túl dicső barátját, s épen akkor sietett utána, midőn sirlakát újra fris koszorukkal hintette be a kegyelet. Hadd essék e koszorukból egy zöld levél az ő ravatalára is! A hű katonának, a vitéz alvezérek mindenike megérdemli, hogy a vezér dicsőségében osztozzék.

Szentiványi Károly 1802. januárban született, Besztercebányán. Családja, régi előkelő s nagy vagyonu család, több fel-földi megyében birt tekintélyes birtokokat s a többi közt, újabb időben vette meg Gömörmegyében, a Sajó bájós völgyében Sajó-Gömör kisdud mezővárosát; s Szentiványi Károly élete állandó színtereül és működése főhelyeül családjának e birtokát s vele a szép és lelkes Gömörmegyét választotta. Itt élte át élete legnagyobb, legszébb részét; itt munkált, itt hatott leginkább, s bár sem bölesője nem ringa ott, sem halála nem ott érte el, ő Gömört tekinthette s tekintette is szűkebb hazájának s ez büszkén nevezhette sajátjának őt.

Iskoláit nagybárára az atyai háznál, egyrészt Pesten a piaristáknál végezte, s csak a jogi tanfolyamra ment Sárospatakra, a híres Kövyt hallgatni. Huszonkét éves

SZENTIVÁNYI KÁROLY.

tekintélyes putnoki járás főszołgabirájává választatott.

A megyei szolgálatban, de főleg a közgyűléseken — melyek akkor a politikai élet, sőt a törvényhozás előiskolái voltak — tartott szónoklataival a közvéleményt annyira megnyerte magának, hogy az 1839-diki országgyűlésre Gömörvármegye egyik követévé választatott. Itt utasításához és meggyőződéséhez híven, a szabadelvű ellenzék sorába állt és csakhamar megnyerte követársai rokonszenvét, az országgyűlési ifjuság előtt pedig a népszerűséget.

Az 1843-diki országgyűlésen nem vett részt, de az 1847-dikin megint ő volt Gömör egyik követe, s ekkor az ellenzéknek is egyik vezérszónoka, annyira, hogy pl. az adminisztrátori rendszer iránti sérelmi ügyben érkezett, és alkotmányos ígéretek máza alatt semmi lényeges biztosítékot nem nyújtó kir. leirat ellenében, 1848. febr. 5-én (egy hónappal a márciusi napok előtt), ő tette az ellenzék részéről a határozati javaslatot, mire a kormányt által is elfogadott közvetítő indítványt Lónyay Menyhért tette (ki addig szintén az ellenzékhez tartozott), s ez egy szavazattal többséggel, az ellenzék roppant elkeseredésére, el is fogadtatott.

De egy hónap múlva: fordult a világ.

Az 1848-ki alkotmánytörvények meghozattak. Az ellenzék, vezéreiben: Bathányi-, Deák-, Kossuth-, Szemere-, Eötvös-, Klauzálban kormányra jutott.

Szentiványi Károlyt a kormány Gömörvármegye főispáni tisztével bizta meg. Mint ilyen vett részt a felsőházban, követte a kormányt és országgyűlést Debreczenben is, s midőn 1849 áprilisban, a függetlenségi nyilatkozat után Csányi László a kormányba lépett, helyét — mint erdélyi teljhatalmu kormánybiztos, Szentiványi foglalta el.

A forradalom leveretése után ő is pörbe fogatott, de hosszan folyt politikai pöré azzal végződött, hogy Haynau — belefáradva a vérengzésbe, s boszantani akarva a bécsi kormányt, hol egyszerre kegyvesztetté lőn — kétszázad magával neki is megkegyelmezett. A cselekvés elől azonban el levén zárva minden tér, Szentiványi is a magánéletbe vonult vissza; állandóan Pesten telepedett meg, csak pár hónapot töltve évenként Gömörben, hol testvérei folytatták a közös gazdaságot, s hol ő mindig tisztelettel és rokonszenvvel fogadtatott, ha megjelent.

Végre az 1861-ik év ujra megnyitotta a közélet sorompóit, s őt Gömör megye jolsvai kerülete választta meg képviselőjeül. A felirat mellett a legszebb beszédek egyikét tartotta. De az országgyűlés eredmény nélkül oszlott el, s ő ismét a magánéletbe vonult, barátjával Deákkal, mivel állandóan együtt volt, s a kibontakozás lehetősége iránti reményét egy percre sem veszítve el, tekintett a közel jövőbe. Az 1863. decz. 10-én megnyílt országgyűlésre ismét előbbi kerületének egyhangú bizalma által választatott meg. De az ország képviselőinek még sokkal nagyobb jelentőségű bizalma várta itt, oly kitüntetésre, melyet ő soha sem keresett, nem várt, s csak vonakodva fogadott el. Az előbbi (1861) országgyűlés köztisztelteti elnöke, Ghyczy Kálmán, az előbbi határozati párhöz csatlakozván, s komáromi választói előtt tartott programmbeszédeben a Deák nézetét egy arnya-

lattal tulmenő nézeteket nyilvánítván, a magát többségben érző Deákpartnem vélte helyesnek oly férfút tiltetni a ház elnöki székébe, a ki nem osztózik a többség nézeteiben, bár elismerte mindenki, hogy az elnöki tisztre méltóbb, s azt betölteni képesebb senki sem lehetne Ghyeznél. De a többségben levő pártnak, alkotmányos fogalmak szerint, saját sorából kelle választania elnökét. Deák maga Szentiványi Károlyt jelölte ki e nagy — s alkotmányos országban mindig első rangnak tartott méltóságra. Megválasztatván, elnöki tisztét mind végig buzgón s a köztisztelettel környezve teljesítette.

Az 1869-diki országgyűlésre ujra megválasztatott; már gyöngült erővel, részt vett ugyan még a tanácskozásokban, de nem szerepelt többé. Azontul visszautasította a választást, melylyel ismét megkináltatott, s lélepett a cselekvés teréről, magával vive közpályája soha meg nem homályosított szép emlékeit, a jók és legjobbak barátságát s az egész haza köztiszteletét. De évről évre roskadt és gyöngült. Végre már csak árnyéka volt magának. Derült, nyájas arca összeesett, szeméi eleven tüze kialudt, ajka — egykor a vidámság s elmés-ségek kifogyhatatlan termője — elhervadt és megégett . . .

Arcképünk 1865/6-ban képviselők házi elnök korában — s ez életének fénykora — ábrázolja őt. Tisztes arczáról jószág, éles metszetű szemeiből ész és elmesség sugárik. Élete fénykorának nevezük — csak pályája tetőpontjának kellett volna mondanunk elnöki szereplését. Élete fénykora a negyvenes évekre esik, mikor Gömör megye közgyűlésén egyetlen fényes szónoklatával sikerült a közteherviselés elvét elfogadtatni a szűzvállu nemességgel, s követi utasításba adatnia az országgyűlésre, midőn ép oly erélyes, mint szívöl szőlő, néha fellengős, néha meleg hangú szónoklatai a pozsonyi párt-, kerületi- és országos üléseken sokszor elragadták hallgatóit.

Családjá nem levén, nőtlenségben élve le napjait, egész életét a közügyeknek s a barátságának szentelhette. A politikai téren kívül, mint protestáns, az ágost. hitv. egyház egyik oszlop-embere volt, e téren is a reformok, haladás és a közművelődés érdekei mellett küzdve folytást. Nem kisebb volt hatása a társadalmi téren, a magánéletben. Deák Ferencnek és Kemény Zsigmondnak legbensőbb, legbizalmasabb barátja volt, s évek hosszú során át együtt volt velők naponként.

Ők elköltöztek, s alig egy év múlva követte őket, hű barátjok, társok, Szentiványi Károly is. Kiseb elme nálok, de önzetlen hazafiságra, szívóságra nézve méltó társ velők. S ez a legnagyobb és legőszintébb dicséret, mit róla, sirja fölött, elmondhatunk, de a mit a történelem sem fog megtagadni tőle!

— á — r —

Óda Deák Ferenc emlékezetére.

Hát téged is ledőlni kell-e látunk,
Ős bézeink utolsó özédrúsát?
Kit birni, még szenvedve is, kívántunk,
Bár nézni is kin volt haláltusád?
Nem ég villáma, de szű, lassan öröl,
Rongálta éted gyökerét belőlről;
S mit országserte tompa jaj követ:
Meg kelle végre érnünk döntődet!

Szorogva, fojtott lélekzettel állánk,
Kétség s remény közt lesve ablakod:
Ha egy parányi sugárt még találánk . . .
De benn a mécs már alig pislogott.
Az éj az utczán lelte még a népet;
Oly néma volt mind, oly vigyázva lépett,
Mint a haló-szobában, hű fiak,
Remegve haldokló atyjuk miatt.

S mikor a hir, előbb susogva, félve,
Csak azt rebegve — „vége van!” — kiszállt,
Majd szárnyat ölt, a négy világi szélbe,
S szágulda jár be béreztet és lapályt,
S a villany-szikra, mint a nyíl, kilöve,
Befúrja mérget csontra és velőbe,
Hogy millió szív attól lángra gyúl,
S a láng az égbe — s összecsap vadul:

Akkor halottas házzá vált az ország,
A hármás bérc egy roppant ravatal —
Melyhez, hogy azt földig befátyolozzák,
Jó férfi és nő, agg és fiatal.
A sátor-kárpit, tetejétől aljig
Hosszan reped; a trón maga meghajlik,
Király fején gyászt ölt a korona,
S térdelve sir hazánk nagy-asszonya.

S mint dűzzadt árja külön folyamoknak,
Partot, korlátot átör s egybe csap:
Ugy ömlik a nép, ezek úgy tolongnak,
Hogy jött a nagy temetkezési nap.
Rang, párt, kor eltűn — egy keserve forrva.
— Bámulva látja, nézi Európa:
A mint a sirt népek veszik körül,
És milliók szemében egy könyű il.

Mért ennyi gyász? Mi föld-feletti nagyság,
Mely milliók könyvét érdemi meg?
Hogy férfiak, mint kis gyerek sirassák,
S reszkessenek baj-edzett nagy szivük!
Hogy kunyhaját a pór, király a trónját,
Kastélyukat nagyok, — mind gyászba vonják!
A hűk szivét villám nyilalja át,
S az ellenség meghajtsa zászlaját!

Magasan állt-e, büszke hatalomban,
Hegy dőltivel úgy megdőbött a föld?
Hajh, nagyokat hideg halotti pompa
Követ csupán, szív értök gyászt nem ölt!
Nemes kedély volt? Vagy nagy elme lángja?
Kis házi mécs? Világító égi fátyka?
Mind szép — de csak múlt világu láng:
A jellem az, mit benne bámulánk!

Elvben szilárd s mint szikla rendületlen,
Ha védni kelle törvényt és jogot;
De hol csak pártűdű lángolt bős szivekben,
Ő békítőleg szóla mindig ott.
Keblén becsület s öntudat a mellvért,
Kész tünni mindent a jogért, az elvért,
És a honért — gyanút s baráti kéz
Fájó döfését is eltűnni kész.

Mert ő alkudni is tudott, ha kelle,
Érettéd, drága hon, — de soha rád;
Gyanúsításnak is kitárva melle,
Bár dobjá rá követ ellen s barát,
Bátran kimondá, é s föld hallatára:
„Minden lehet, a hon nem, alku tárgya,
Tedd érte ki éted', becsületed',
De a hazát koczkára ki ne tedd!”

Mit a hazára jónak látá, érte:
Azt megtev, kimondá szabadon.
De hű ábránd, esálmok lidércze,
Nem ragadát posványos útkon,
Mert abban állt hűsége önmagához:
Hogy, mint delejtű fordul csillagához
S mozdulatának egy irányt az át,
Ő mindig egyet nézett, — a hazát!

Mint nemes érez, a melynek nincs salakja,
Min rozda sem fog: oly tisztán maradt;
Jelképek gyanánt állván alakja,
Nyugodt erő, önzetlen akarat!
Silány fegyverrel szent cézelt se küzdött,
Szomszédra bosszúból se doba üszköt,
Mert a hazát jobban szerette, mint
Gyűlölni tudta ellenségeit!

S a mikor az mégis ránk dobtá üszkét
És mellünknek szegzeve állt a kard,
Sziklára kötve, majd, Prometheuszként,
Szívünkön a kétség vad gylve mart,
A gyöngy sirt, lázadt a bátor, Ő nem!
Ő nem veszté hitét el a jövőben,
Hogy bár leverve, eltiporva, jog
És szent igazság végre győzni fog!

E hit adott erőt, hallgatni, várni,
Vérző szivére nyomva jobb kezét;
Meg nem hajolva, jöjón bár akármí . . . .
S mikor a percz, a várt, elérkezék:
E hit gyújtott világot lángszének,
Tollát aczél fegyverre ez edző meg,
S adott szavába meggyőző erőt,
Ügyünk' kivívni ég és föld előtt.

Győztünk! S kit balszerencse nem csüggeszte:
Diadal elbizottát nem tev,é,
Győzelmit ő nem vér árán szerezte:
Mint más nagyság — nem olyan az övé.
Közlelkéké nem volt az ő mértéke!
Az aranykék: magába' volt értéke,
A melynek fénye, súlya, mindig az:
Hamisítatlan, tiszta és igaz.

S e Nagy olyan volt köztünk mint a gyermek:
Nyájás, kedélyes és igénytelen.
Komoly ajkán kedv, játszi tréfa termett.
Mint bérc-nyílásban kis virág terem.
Szeme villámlék, homloka borongott,
De szíve hangja elűz a gondot,
Mert néki abban is öröme telt:
Ha felvidta egy-két zord keblét.

Önzetlenül, jutalmat sohse' várva,
Elismerést, se' polgár-koszorút,
Csupán önkelle helyeslő szavára,
Mások dicséretére nem szorult;
Hír, czím, vagyon, rang, a mi mászt megszedít,
Előtte füst, hivatóság semmiség mind;
S mikor megmerte országot, királyt:
Hogy a jutalmat oszták — félreállt.

Mi is lehetne méltó tette-bére,
Ki új életre hozta nemzetét,
S a korona homályosult kővére
Új fényt idéze, régi fényként!
Dúsgazdag a hon fides szín-arányban,
Király kezében kincs és hatalom van,
De megfizetni — nincs a föld-tekén,
Ily érdemet kincs — mely ne voln' szegény!

De ő magában ragyogott, a nélkül
Hogy idegen csillámat rajta láss;
Mint álló csillag fénylik öntüzétől,
S gyémántnak fényt nem ad a foglalás.
Az egyszerűség volt az ő nagysága!
Mint pyramis, Egyptom homokába',
Széles talpán, díszetlen, tömör,
De csúcsa tiszta, éles, égbe tör.

Nem is döntik le azt az ezred-évek,
Forgó idő, vihar annak nem árt.
Népek, királyok, árnyként eltűnének,
A földtekén egy pont nincsen szilárd,
Tenger helyet vált, szárazok süllyednek,
Bölesőjök sirjok lesz a nemzeteknek,
Inog minden — de áll a pyramis,
S mit öble rejt: él a kicsiny mag is.

Négyezer évre is kiké a búza,
Nem veszte meg el termő erejét;
A Nilus völgyét zölddel koszorúzza,
Száz magja földig húzza dűs fejét.
Nagy alakodnak jellemképe így áll
Örökre, oh DEÁK; — s melyet kivívtál:
Él a jog is — s bár sors tiporna rajt'.
Élő magúl örökre újra hajt!

Ha lész-e még hű, nagy, böles, mint te voltál?
Lesz-é igaz, ki nyomodokba lép?
— A templom áll megint, benn' áll az oltár,
Áldozni van hová jöhet a nép.
A tér szabad, mit elzárt volt a rontó
Vad ár iszapja, nyitva a sorompó.
Ha lesznek nagyjaink, ha hőseink;
Neked köszönjük, hogy élünk megint!

Szász Károly.

Deák Ferenc emlékezte.

Ne sirjatok! el, könyező szemek,
Hisz itt babért, nem cziprust hintenek,
Borostyan hull itt, és nem gyászvirág,
E ravatalnál tapsol a világ.
És mind mienk e taps és koszorú,
Mért lenne hát szívünk búsa, szomorú?
Hiszen neki nem is volt élet:
Mienk, a hazáé volt mindene.

A szem volt ő, mely értünk messze néz,
Hallás, mely mindent figyelembe vész,
A kéz, melyben törvényünk volt a kard,
Mely oltalmaz, véd, s ha kell, visszatart;
Az ajk, mely minden érzést kifejez:
Egy nemzet vágya és igéje ez.
Erős, hatalmas akkor, hogy ha szól:
Félelmes, mikor hallgat és daczol.

Úgy jött szelíden, mint a magvető:
Nagy eszméknek magvát hintette ő,
Egyenlőség, szabadság elveit,
A hol csak föllé, mint a nap, derít,
Munkára kelt, idomít, ösztönöz:
Együtt tavasz s gyümölcses tél őr,
Fejlődni, tenni, a hol csak lehet:
Megérdemelni a polgár nevet.

Lőn nagy vihar s utána pusztulás,
Remegve kérdtük: „Hol a Messiás?”
Midőn vonaglott a mi nemzetünk,
S halkán susogtak: „Uram elveszünk!”
A mester csak mosolygott könnyeden,
Mint napsugár az aczélfegyverén,
S mondá: „A törvény s jog még megvan, im . . .”
S nyugodtan járt a vész hullámain.

S hogy az erőszak alkuvásra vált:
A kísérőkkel bátran visszabizált,
Sok szenvedést s törvényt hirdetett;
Új erőszak lett rá a felelet.
De ki volt mondván, a mi fájt, mi nyom:
Megiratott az evangéliom,
S hitvallóvá tev a nemzetet:
Hogy jogérvő nép még el nem veszett.

És a midőn az idő bétélyt,
A hatalom letette fegyverét,
A jog szava panczédján áthatott,
Nem bírta el, mint felhő a napot.
S im az erőszak elvész semmibe:
Alakot ölt, testet nyer az ige,
S ágyu, harang szól, zúg egy reggelen:
Van alkotmány s koronás fejedlem!

Oh ritka nagyság, hogy szemköztt veled
Az érték fogalma is elveszett!
Kavicscsa lőn, mit gyöngynek tartanak,
Silánynyá vált a gyémánt, mint a hab,
Szívére est föltízni nem merék . . .
Mi másnak dísz, az néki nem elég,
Királya is, — nézzétek a nagyot,
Neki csak kézzorítást adhatott.

A tuzás is, mely mindent megdobál,
Ez egygylet szemköztt tétovázva áll,
Ugy nézi a szepülőten alakot:
S a követ rá csak vonakodva dob,
Tudván, hogy az fejére visszahull!
S az alak ott áll bánthatatlanul,
Mint szellemárny, melyet nem ér a kéz.
S a támadás rá, puszta légebe vész.

Nem ingató népkegy vagy hatalom,
Nagy cél vivé, nem percznyi alkalom,
Népziadtól nem fél, esábnak nem hiszen:
Nem meghajolni s koezkáztatni sem,
Haladni bátran minden vész felett,
Ám nem keresni az örvényeket,
Munkálni, tenni és nem kéri bért:
Semmit magunkért, mindent a honért!

Nem! . . . Ennyi érték el nem vész soha,
Köztünk van ő, enyészszék bár pora;
Polgárerényben sugárik neve,
Föllangolásban itt ég szent heve,
A böleségben, mely mérsékel, int,
Az ő vigyázó lelke szű megint,
A honszerlem, méltóság, a jog,
Azt hirdetik mind: „En Deák vagyok!”

Tóth Kálmán.

Mán József.

1817—1876.

Közéletünknek mult évi halottjai között érdemekben s az azok által kivírt köztiszteletben nem utolsó helyen állt Mán József Máramaros vármegye főispánja, ki a m. é. deczember 16-án végezte be közel 60 évre terjedt nemes és közhasznú életét. Nemzetiségre nézve román, hazafiságra nézve valódi magyar; oly családból származva, mely még az Anjou-királyok idejéből bírja nemesi címerét, s így a régibb alkotmányos fogalmak szerint magyarrá, a nemzet s a szent korona tagjává vált, de nemzetiségi hagyományait a haza iránti kötelelenség hű teljesítése mellett is mindig megőrizte. A Mán-családnak a Petrovaikkal közös törzsét hosszumezei és lázi I. Szaniszlóban mutatják az okmányok, ki 1325—1340 között élt s virágzott, mig a Mán-név, mint a nemes család egyik ágáé, a sajói Péter fia nevével a XV. század első negyedében, 1420 körül tűnik föl először, s azóta szakadatlan sorban bírja kimutatni törzsfiát a mai nemzedéig.

Mán József a most elhunyt máramarosi főispán, a legnehezebb időkben tanusította hűségét a haza és szabadság ügye iránt, de egyszersmind saját nemzetiségének jól felfogott, valódi érdekei iránt is, melyek a közös haza érdekében különbözők nem lehetnek soha.

Szivesen ragadjuk meg azért az alkalmat, hogy az érdemes férfi iránt, az embert és hazafit megillető méltánylatot, arcképe és életrajza közlése által is nyilvánítsuk, mely utóbbihoz az adatokat, az elhunyt bense barátja s évek hosszú során át pályatársa, *Várady Gábor* országgyűlési képviselő ur szivességéből vettük.

Mán József született Máramarosvármegyében Szarvaszón, 1817. január 31-kén. Atyja László, számos éven át megyéjének bugzó tisztviselője, főszolgabíró és alispán, anyja Jura Ilona, szintén előkelő román család sarja volt.

Egyetlen fiok neveltetésére nagy gondot fordítottak. Elemi iskoláit József M.-Szigeten, a reformátuskolnál kezdvé meg, az algyamánziomot ugyanott a kegyesrendieknél, a további két évet Lőcsén a premonstréieknél járta. A bölcsészeti tanfolyam első részét Kolozsvárról, a másodikát Egerben, a püspöki lyeumban hallgatta, az első évi jogot Pozsonyban, a másodikát Kassán végezte.

Alig volt 18 éves, midőn 1835 elején, már jogvégeztet, közszolgálatba lépett, szülőmegyéje tisztelbeli aljegyzői között foglalva helyét, s egy év múlva már ügyvédi oklevélét is megszerelte. Négy évi jegyzői szolgálat után a vissók kerület alszolgabirájává választatott meg. E hivatalában erélylyel és igazsággal járt el. A néppel szemben igazságos és jóindulatu, de a bűn üldözésében szigorú volt, mint az igazságszolgáltatás és közigazgatás közege egyszersmind, mindkét irányban egyaránt kivívta a köztiszteletet.

Az alkotmányos mozgalmak, országszerte, ez idő tájban öltöktek nagyobb merveket. Megyékben és törvényhozásban egyre nagyobb tét foglaltak a szabadelvű haladás eszméi a konzervatív esőkönyösség ellenében.

Máramaros megye is a szabadelvű eszmék körül sorakozott. A konzervatív párt nem küzdelem nélkül engedte át a tét; de az újabb nemzedék, élén Asztalos Pállal, Szaploneczay Józseffel, Szöllösy Balázsszal és Mán Józseffel, kivívta a szabadelvű pártnak a diadalt, s az 1847-diki országgyűlésre kevés megye követei jelentek meg szabadabb elvű utasítással, mint a máramarosiak.

Mán József 1845 óta a megye főszołgabi-

rája volt, s e minőségben a legnépszerűbb és legtiszteltebb emberek egyike a megyében, ki az eláradt rablások ellenében ép oly erélyvel, mint sikerrel lépett föl, a nép anyagi jobblétét az uzsorások ellenében szigorral és jó akarattal védte, s ezáltal a jók tiszteletét és a nép hálóját teljes mértékben kiérdemelte. E bizalom következtése volt, hogy ifj. Asztalos Pállal együtt ő küldetett az említett országgyűlésre, és pedig egyhangu választással, Máramaros vármegye követül, s kettejüknek jutott a szerencse, hogy ez örökre emlékeztetés, alkotmányunkat új alapokra fektető országgyűlés által alkotott törvényeket meggyőzőkbe hazavihessék.

Az 1848-diki képviselőházban Mán, mint a sugatagi kerület képviselője jelent meg, s a kormánypart soraiban foglalt helyet.

De az események által a nemzet forradalomba sodortatván, a hazafiaknak, vidékenként is, nagy teendő jutott a honvédelem szervezésében. Mán is megyéjébe sietett szeptemberben s „a központi teljes hatalmu választmány“ élén, mint annak elnöke működött a haza védelmére. Katonát, honvédet, mintha csak a földből varázsolta volna elő, löpor- és fegyvergyárat, tüzérműszertárt, a gyalogságnak és lovasságnak felszerelést, mindent ugyszólván semmiből kellett — s tudott — teremteni.

Miután b. Sztojka Imrének, a megyei szabadelvű párt veterán vezetőjének leányát, Klárát, nőül vette, s ezzel családi élete boldogságát megalapította, 1849 februárjában Mihályi

MÁN JÓZSEF.

Gábor kormánybiztos mellé segédbiztosul neveztetett ki a magyar kormány által s a több oldalról fenyegetett határszéli megye megvédésében, különösen pedig az erdélyi oláhok közötti

zendülés ide is átterjedésének megakadályozásában oly sikerrel működött, hogy alig volt megye az országban mely aránylag annyi védelmi eszközt állított volna ki, a melyben a haza és alkotmány iránti hűség jobban megőriztetett, mely a haza védelmében több erőfeszítést fejtett volna ki, mint Máramarosvármegye.

A forradalom leveretvén, Mán, abban viselt tevékeny szerepeért először M. Szigeten internáltatott; 1850. febr. 1-én azonban Pestre idéztetett s letartóztatott. Két hónap mulva szabad lábra helyeztetett ugyan, de az év végével a hadi törvényszék kimondá rá az ítéletet, mely négy évi várfogságra és vagyonvesztésre szólott. A kötelesség teljesítéséért szenvedett üldöztetés s a kimondott súlyos ítélet nem törte meg lelkét, sem bátorságát el nem vette, sőt kedélye rugékonyságától sem fosztotta meg őt. A fogság okozta szenvedések próbáját is erős lélekkel állotta ki. De lelki erejét még erősebb próba is várta: kiszabadulása után a nélkülözések és családja fentartásának gondja, mert minden vagyona elko-

hozva levén, az élet szükségével kelle, nélkülözéshez azelőtt nem szokott, sőt jóllétben élt családjával együtt küzdenie. Lefoglalt vagyonát 1856-ban kapta vissza s újult erővel fogott annak rendezéséhez.

1860-ban, az októberi diploma, az alkotmányos élet visszatértenek ez első fecskeje, őt is megint a közügyek szolgálatába szólította. B. Vay kancellár előterjesztésére Máramaros vármegye főispánjává neveztetvén ki, megyéje

KARAVÁNSZERÁJ TRIPOLIS MELLETT.

Előkelő mohammedán nő fiával.

Müezzín.

Zsidónő leányaival.

Szemfényvesztő.

Marabut.

Tripolis, a szárazföldről tekintve.
KÉPEK TRIPOLISBÓL.

Egy hatszor haskózott pelti sor, vagy annak helye egyszeri ligitálással 15 krajczár; többszöri ligitálással 10 krajczár. Báljeggyűjtő külön minden ligitálás után 90 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalkunk számára hirdetésnyelket elfogad: **Haasen-**
stein és Vogler Wallischnasse Nr. 10, **Mosse R. Sellenstrasse** Nr. 2 a
Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

Bál-rendezőknek:

Díszes **cotillon**-rendjelek, tiszta 18 król 7 frt-ig.
Finom választékos **borítékban** 4-5 darab tükör,
100 boríték 40-60 frt.
A legkedveltebb **cotillon-alatkok.**
Főleg a tartalmas **durrano** bombon-korátja
frt 1-4 50, ugyisint teljes sítönyökkel
15 frt tiszta.
Tűrés orrrok 15 król 1 frt.
Böhörsztélyi süvegok igen sokneműek, 10
król 2 frt.
Domino-álarcok bárony, atlas, eelyemben, 40 król frt 1.2-ig.
Jellem-álarcok, torz-álarcok, 40 król 2 frt. Álarcok és
gyermek-álarcok 30 król kezdve.
Tomboia-kártyák jótékony célra bálokhoz és nagy társaságok-
nak, 1-0 darab 4 frt.
Tomboia **nyeremény-összeállítások.**
N.L. Lovell báros megrendelési kérem a mennyiségi és
az összeg száraz báljeggyűjtő.

Báli ékszer:

Párisi bál-**legyek** meglepő sokféleségben 3-48
frt. Jellem-legyűjtő 1-7 frt. Gyermek-
legyek 30 król 2 frt.
Bokrétatartók 1-3 frt. ugyisint felállítaték is frt 4.50.
Dívat **legyek**-szűrők tisztes szerinti színekben 60 król 4 frt.
Uszálytartók 70 król 3 frt.
Virág-ékszer: Koronák, párisi arany-gyöngy, nyaklánc,
érmék, fej-ékek, haj-tűzárak, korona tűz-
fűzők, valódi tekercsű **chignon**-tűzök, Porte-bárony,
karperczek, fűbévalók és mellűk. Gazda, jellem-ékszer,
rendjelek, karék stb.
Római fehér gyöngyök, a valódiakhoz családias hasonlók,
sora 10 król 6 frt.
Arany, ezüst és gyantát hájpor f. t. 1.50.
Acromatius láncok állással 7-13 frt. elefantoson láncok
1-24 frt.
A pipere minden külseiket és **illatszereket** ajánl
minden kedvelt valódi

KERTÉSZ TÓDOR,

BUDAPESTEN,
Dorothy-utca 2. szám
Levélbeli megrendeléses szabadon idején kérem.

Borseprót

minden mennyiségben, folyékony, sajtolt és száraz
állapotban

Rósa L. E.

vegyszertári termékek gyára Budapeston,
vesz, mire a t. cz. borkermelő és borkereskedő urak
figyelmézetnek. 2729/31.

Egyetemés

egészségi labdacscok

a Kárpátok

legjobb gyógyfüveiből készítve.

esalhatatlan házi szerül szolgálhatnak a gyomor és a vér minden betegsége ellen, ugymint: gyomorhurut, elnyálkásodás, dugulás, étvágyhiány, váltóház, fölösleges epe, szélbántalmak, aranyér, borkürtök, sárgaság, vizekór, vesebajok és rendetlen tisztulás ellen.
Egy doboz 15 labdacscal 21 kr., egy tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr. postán küldve 1 frt 10 kr. Egy tekercsenél kevesebb nem küldeték meg.
Kapható: **Friedrich János** gyógyszerháza **Malaczkán**, Pozsony megye; **Budapecsten Formágyi F.** gyógyszerésztől, a három kónona-utczában; **Pozsonyban** pedig **Pisztory Bódók** gyógyszerész irtál.

PURITAS

haj-ifjító tej.

A „Puritas“ nem hajfesték,
hanem tejnemű folyadék, mely
majdnem azon csodálatos hatással
bír, hogy ősz hajakat megifjít, azaz
lassan kint, még pedig legkevésbé
tizenöt nap alatt amúgy sáfrán-
színezésű, melyet eredetileg
bírtak!

A „Puritas“ nem tartalmaz
festék-anyagot. A haj tisztás szar-
u e vízzel moshatók. Lehet fehé-
re átvont vánkoson átadni és ös-
füldöt használni, a festékeknek
nyoma sem vehető észre, mert a
PURITAS
nem fest, hanem ifjítja, és pedig a
leghosszabb és leedűsabb női haj-
szot és a férfi haját és szakállát.

ALKALMAZÁSA

a világon a legegyszerűbb. A tejet kezünkbe öntve, a haját addig dörzsöljük vele, míg egészen át nincs áztatva, s ezt naponként két-szer ismételjük. Ebből áll az egész. Ha a haj eredeti színt vissza-nyerte, mi rendszeren is vagy tiszteket nap mint a szokott bekötöz-kezni, akkor a további használat a tejenk hetenkénti egyszeri beérsőkölére szoríthatók.

Egy üveg „Puritas“ ára 2 frt (postal küldésnél 20 krajcár több) s készpénzen vagy utánvétel mellett kapható Bécében:
FRANZ OTTO-nál, Mariahilfstrasse 38.

Főraktár: 2360
Budapecsten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, király-utca 7.
Raktározó Magyarországi következő gyógyszereszetnél:
Arad: Rozsnyai Mátys. Nyitra: Rosenfeld S.
B. Csaba: Lang G. Tombor Kornél.
Debreczen: Göllő Nándor. Pancsova: Gráfl V. H.
Eszék: Goldschmidt M. Pécs: Goldschmidt M.
Péstyén: Orgon János. Pöstyén: Ország János.
Gyöngyös: Vozáry Tamás. Rimaszombat: Liszka József.
Mersits Nándor. S. A. Ujhely: Pintér Ferencz.
Győr: Vollrhofer F. G. Szeged: Teutsch J. B.
Károlyvár: Csiky Kriszta. Szoban: Gürtler Károly.
Kassa: Hegedűs Lajos. Szeged: Mak Gyula.
Keszthely: Wüstenberg Ferencz. Barsza: Kovács K.
Kolozsvár: Valentini E. A. Székesszentgyörgy: Diebala Gy.
Közeg: Küttel István. Szigetvár: Salamon Gyula.
Miskolc: Dr. Csáthy Szabó Ist. Tokaj: Lechner B.
Nagy-Berek: Kókis A. F. Temevá: Berezáni E.
Nagy-Enyed: Binder Ágost. Veszprém: Stuchlik Gyula.
Nagy-Kanisza: Prager B. Zólyom: Stech Lajos.
Nagy-Várasd: Molnár József.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UDONSÁGOK együtt: / egész évre... 12 frt / félévre... 6 * / Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG : / egész évre... 8 frt / félévre... 4 *	Csupán a POLITIKAI UDONSÁGOK : / egész évre... 6 frt / félévre... 3 *
---	--

6. szám. — 1877.

Budapest, február 11.

XXIV. évfolyam.

TISZA KÁLMÁNNÉ

ÉS

AZ ORSZÁGOS KISDEDÓVÓ EGYESÜLET.

Még nincs hatvan éve, hogy az első kisedóvó-intézet felállított. Nyomorra jutott munkások kisededeinek felkarolása volt a jótékonykodás e legújabb alakjának első fellépte, mely Angliában, Westminsterben, az első kisedóvót 1819-ben létre hozta, s még nem telt el kilencz év, midőn a nemeslelkű gr. Brunsvik Teréz, hazánkban is meghonosította a szép eszmét, s Budán 1828-ban az első „angyal-kertet“ megnyitotta, s azóta nem mult el még újabb ötven év, és a kisedóvás áldás-hozó eszméje, — mely a szülők nyomora, kenyerkereseti elfoglaltsága, vagy gondatlan hanyagsága miatt oly könnyen pusztulásra jutható kisedeik ezreit s százezeireit védi az elvesztéstől, — vizshangra talált s elterjedést nyert az egész mivel világhoz mindenütt, a hol csak nemes szívek s kivált női gyöngéd szívek dobognak: így hazánkban is.

távozását vonta maga után), mindenek felett pedig a kisednevelésnek a német Fröbel által oly üdvös irányban megindított gyökeres reformja, — mely azonban, a fővárosban eleinte németesítő szellemben kezdett terti foglalni — mind ez, az egyesületnek egészen új alapokra fektetését, s iránta a közérdeklődésnek újra, nagyobb mértékben felbuzdítását tette szükségessé.

Egy pár lelkes férfi, P. Szathmáry Károly és Várdy Gábor állott az üdvös igazitás élére, mely azonban a nemeskeblü

hölygek szívében talált a legnagyobb vizshangra. S 1873. jan. 20-an Pestmegegy-háza nagy termében, népes alakuló gyűlés mondotta ki az „Országos kisedóvó egyesület“ új megalakulását, mely nagy feladatra különböző ágazataihoz képest, nagy osztályban, azonnal megkezdette működését. Ez osztályok a következők: a gyűjtő osztály, mely az egyesület céljaira a jótékonykodás felhívásával és ébren-tartásával s adományok országos gyűjtésével foglalkozik; a terjesztő osztály-

Főterakal: Bráday Kálmán nagykereskedőnél Budapestben IV. országnál 24-ik szám.

Liebig-Loefflund-tápszere

csecsemők, gyermekek és idősek számára.

Pótszere az anyatejnek.

Fütyelmet érdemlő beszéd tárgya vált az orvosi nagygyűlésen Magyarhon első gyermekorvos dr. Bokay tanár és dr. Torday urak által mint póttápszere az anyatej helyett s ezennél mint kiálló eredményű szor gyomor- és bélhuruban szenvedő gyermekeknek szerfelt ajánlották. — Ára 80 kr.

LOEFFLUND

összpontosított maláta-kivonata (Malzextract).

Kitűnő eredményt nyert használtatik: **Lá-
hígás, rekedtség, nyálkásodás, hang-
talanság, légzési nehézség, hőkurut,
általában mell- és nyakbántalmaknál.**
Jelen enyhitőszere a nyakbántalot igaz-
toltatásánál, gyermekeknek a görvély
ellen a halamá) olaj legjobb pótszere.
Ára 80 kr.

Elismerő-iratok:

Az ön labdacscái kitűnőknek bizonyultak.
Schwarzweg, 1876. október 3-án.
Miazovszky György, m. k. erdész.

Nőmet az ön kitűnő labdacscái hat éves fej- s gyomorbajtól mentették meg.
Hibbe, 1876. ápril 10-én. Dalak Péter, polgár.

Tapasztalván, ön pirulának kitűnő eredményét, kérem postá fordultával nekem két csomagot küldeni.
Szuchán, december 19-én 1876.
Horváth László, plébános.

Örömmel van szerencsém tudósítani urasággal, miszerint labdacscái nálam kitűnőknek bizonyultak.
Kecskenyém, december 13-án 1876.
2918 Zsigmond József, tanár.

A legnagyobb feltűnést okozták

az 1862 óta sok 1000 siker által elismert osztrák os. kir. és magyar kir. szabadalom elháltó

fészűsir-készítmények,

a legjobb szer

a haj növesztése és megtartására,

Das beste

ABT VILMOS,

Illatszerez-és fodrásztól, Bécében.

A szálakok óta ismert, de immo máhossz nyert, általánál a legjobbat tisztított és meg-szerű, gyógyszerhatóság meg-igált, s eédig, mint tisztított szor még sokszor kapható volt. Használati utasítás: tiszteleműtől valódi-mentőben engedélyment. Árak kicsinyben: egy elegans becseltett carton 5 darabos os. k. szab. fészűsir-készítményből, megvágatva, ékesgőgél minden töllet-szalakkal, urak és hölgyek számára, 3 frt.

Egy üvegcsé tisztán megcsitott fészűsir-olajjal, illattal vagy a néklit 1 frt. Mint hajfestés tégedyknél, elegans fölézőzéssel 60 kr. mint arc-szeptim 60 kr. Fészűsir-kezes a haj fekte vagy barnára fest-ébre alabestrom-üvegben, tégelyknél 1 frt; mint arc-szeptim 60 kr.; haj-szeptim szűke, harna vagy fekte 26 kr.

Ezer meg ezer fiatal ember szakkál-növesztő szeremnek köszöni.

E találmány minden, az eédig e nembem létezőeket háttérbe szorítja; már az első tégedy használatán után a siker megépp.

Egy tégedy ezen elismert szakkál-növesztő szerből használati utasításal együtt 1 frt 80 kr.

Világi megrendelések 20 kr. csomagolási költség beklűlése mellett vagy posta-utánvétel a leggyorsabban eszközölhetnek.

Fő szétküldési raktár, nagyban és kicsinyben.

Bécében: a **fodrász-teremben**, Stadt, verlinigerto Kärntnerstrasse, Nr. 61; **Mitl d. gyógyszer**, Tuchlauben, 2.; továbbá a **fodrász-teremben**, Nollplatz, Neubatzen 70. **Budapecsten: Török József**, gyógyszer, Király-utca 7., és -
Pozsonyban: **Westerloh**, fodrász irtál. — **Komáromban:** **Kereker N.** gyógyszer. — **Kaposvár:** **Kohn Jakob**. — **Debreczenben:** **Ferenczi S. László**. — **Eszékben:** **Kaiser és társ.** — **Pécsnél:** **Zsolnay Vilmos**. — **Zágráb:** **Mitl d. leltáros S. gyöngy**. — **Temevávár:** **Quirin**. — **Pancsova:** **Nicols D.** — **Sopron:** **Mezey A. gyógyszer**. — **Győr:** **Ferencz S.** — **Szeged:** **Wolgeln F.** — **Arad:** **Arma Elias gyógyszer**. — **Nagyvazban:** **Dr. Kaiser** gyógyszer. — **Kolozsvár:** **Wolf J. gyógyszer**. — **Nagy-Kanisza:** **Rosenberg** gyógyszer; valamint a legjobbat és a legkezzelöltemet csoklóknál.

Minim külföldi utasítás, a használatok megakadályozása végett, hatósággal bejegyzett vélyezemmel van ellátva s a t. verük felszálítottatnak, netán szükséglettel **Abt Vilmos** készítményt kérti.

Gyár és irtó: **Bécs, Neu-Währing, Josefsgasse 6, am Marktplat;**
hová minden megrendelés, valamint a levelek is intézendők.
Az orvos és gyógyszerésztől arak nagyban és kicsinyben megrendeléseknél illd engedélymentben részesítenek.

ABT VILMOS,

fodrász, illatszerez-és több os. k. szabadalom s egyeztetéssel elismert tulajdonosa, Bécében. 2365

Köszvény és csúz,

azok bénulásai, és egyéb külső és belső, eddig gyógyíthatatlanoknak tartott betegségek.

Bár mely fokban szenvedőknek, kiknek régóta már eszükbe sem jutott, ezt vagy azt használni szenvedésük ellen, s drága egészségüket vissza nyerni, egy reményök mégis maradt, magukat éveken át tartott nyomoru-gyoktató megsebzadhatán, legyenek e szenvedés k külső vagy belsejének, vagy pedig egyes vagy az összes test-részek érintve.

A **Moessinger-féle** szerek készírtjének tömördek forradásába került, a míg előrtit néki új gyógy-útólja által: **lerakódások** hat (porcosodásokat) keményített állapottan újra megifjalták s szétzilára bírti, mímtal a csukló, illetőleg in ismét előbbi helyzetébe visszatérván, a vér keringése helyreállítottik, továbbá azon szenvedő részek, melyek előbb meg voltak görbölve, vagy a fűdülnek megítán nem mozgathattak ugy szintén azon szenvedő részekben már nem voltak mozdíthatók, ismét fölülédenk és megereődnek. A legkisebb s legártószob fejlődésny egy percc alatt megnyírtli s 3 nap alatt meggyógyítottak.

Össze nem tevésztendők ezen szerek azon sokoldatú gyógyszer-kontárikódások szerencsésereivel, melyek már sokaknak megnyírták szemét. Legjobb bizonyíték arra, hogy szerem a legromány-telenebb állapotban is segítenek az, hogy minden eredmény már a második napon érezhetővé válik, és pedig mindegy, legyen bár az illető gyöngébb vagy erősebb természetű. Szerem az agyastágy Álal ép ugy, mint a gyermeknél használhatotnak; úgyisint az, ki még hívatását teljesítheti, e gyógymód által abban nem lesz akadályoztatva, legyenek a szenvedés megítülés, esis, nedves lakás, megrozott gyomor, az idegek félbeszakás stb. által okozva. Nem szükséges tudniom, hogy a szokások gyógy módok, ugymint izaszotók, halmalolaj, petróleum, fűrés, melegen tartás vagy egyéb kuruzások alkalmazatánk-e, csak a dalmat fáj a annak állapotát kérem röviden leírni. Kérem a pontos ka-címelt. 2969

Moessinger L. G. M. Frankfurtban.

Dr. Pattison

köszvény-gyapotja

enyhíti és gyorsan gyógyítja a **köszvény és csúz** minden nemét, ugymint: arcz-, mell-, nyak- és fog-fájást, fej-, kéz- és térdköszvényt, tag-szagraggatásokat, hát- és csípő-fájásokat. 70 krajczáros egész, és 40 kros fél csomagokban kapható: **Török József** gyógyszerháza Budapestben (király-utca 7. szám.) 2962

TISZA KÁLMÁNNÉ.